

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za oelo leto 3 glđ. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
seminarju (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Posojilnice preveč obdačene.

Nekaj časa so hranilnice tudi kmetskim lju-
dem bile na korist in pomoč, noveje dni in še
bolje pa tako imenovane posojilnice (Vorschuss-
kassen). Kajti tukaj je vsak zaupanja in kredita
vredni lahko in hitro dobil denarjev in mu ni tre-
balo veliko potov, potroškov, cenitve in vknjiže-
vanja, kakor pri posojilih iz hranilnic. Denarni
promet se je vsed tega po vsej Avstriji jako po-
množil. Ljudje so se združevali in začeli sami
sebi pomagati. Najbolj opazujemo to pri živahnih
naših bratih Čehih. Ti so osnovali v zadnjih 6
letih posojilnic: 228 na Českem, 191 na Morav-
skem in 2 v Šleziji, skupaj 421 ter se je v njih
samo lani denarjev iz roke v roko djalo 300 mi-
lijonov geldinarjev.

Uspešno delujoče posojilnice česke posnemati
začeli so povsod, tudi na Slovenskem. Tukaj so
se najprve lotili tega nemškutarji, da bi za po-
litične namene Slovence v večnih kleščah držali.
No, in take posojilnice so večidel slabo gospodarile
sebi in deležnikom na škodo in so propale
ali vsaj uže umirajo na primer: in . .
. v Slov. goricah. Naposled poprijeli so
se dela narodnjaki slovenski ter posojilnice osno-
vali v Ljutomeru, Ormožu in Šoštanj, slov. graško
pa so po srečnih volitvah v okrajni zastop nem-
škutarjem izvili. Moramo pa takoj pristaviti in pou-
darjati, da so vrli narodnjaki pri tej reči veliko
žrtvovali in še sedaj mnogo časa, truda, žrtvujejo,
da potrebne zavode ohranijo zoper najhujšega jim
neprijatelja, zoper davkarijske urade, ki jih pre-
oblagajo z neznosljivimi dačami. Te so pogosto
tolike, da presegajo ves dobiček in je vsled tega
mного posojilnic uže prenehalo n. pr. na Koro-
škem. Jednaka osoda žuga vsem, ako se temu
ne pride kmalu v okom. Posojilnice niso za
ta namen osnovane, in v pravem pomenu niti biti
ne smejo, da bi deležniki denarjev si prisluževali
in se bogatili, ampak da se priprostim ljudem na
podlagi vzajemnega podpiranja v sili pomaga do
lehkega, hitrega in ne predragega kredita, se vé

brez škode za deležnike. To je v sedanjih zamo-
tanih denarnih razmerah potrebno in smemo zopet
radi biti, da so pri zadnjih volitvah nemški libe-
ralci propali in prodrli konservativni in narodni
poslanci. Kajti prvi so s postavo od 21. maja
1873 posojilnicam zadjali smrtno rano, slednji jo
pa skušajo sedaj zaceliti. Česki narodni poslanec
g. Hevera je državnemu zboru nasvetoval predlog
s katerim se bo posojilnicam stanje poboljšalo.
Da bo predlog sprejet, o tem ni dvomiti. Njegovi
razlogi in dokazi so premočeni. On dokazuje
namreč, da morajo posojilnice plačevati šestero,
oziroma sedmero in osmero dačo, časih celo od
tega, kar je posojilnica kde dolžna. To je pre-
silno in državni zbor, oziroma njegova konserva-
tivno-narodna večina, si pridobi mnogo zaslug, ako
nam tukaj zopet popravi, kar so liberalci skvarili
ali v nemar puščali celih 6 let! Ako pa si poso-
jilnice oddehnejo, potem bodo slovenski narodni
možje gotovo tudi drugod poguma dobili in osno-
vali potrebnih posojilnic n. pr. v Celji, v Mari-
boru itd.

Slovenski poslanci v državnem zboru.

II. Kar zadeva višjih učilišč, gotovo ne se-
gamo tako daleč, da bi zahtevali lastno višje učil-
lišče z izključivo slovenskim učnim jezikom. Naši
iz srednjih šol dohajajoči učenci imajo jugoslo-
vansko vseučilišče v Zagrebu, ako hočejo
na slovanskem vseučilišču dalje študirati. Ako pa
hočejo pohojevati nemško učilišče, bodo tudi s
popolnim znanjem nemškega jezika v vsako sto-
pili; ali to vsaj bi jaz za naše juriste želel, da bi
uže enkrat oživele z najvišjo naredbo od leta 1871.
na Gradskem vseučilišču ustanovljene stolice s
slovenskim učnim jezikom za praktične juridične
učne predmete. Nj. ekscelenca tedanji naučni mini-
ster in zdanji vodja naučnega ministerstva dr. Stre-
mayr nam je l. 1871. obljubil, da bode izpeljal to
Najvišjo naredbo, zato upamo, da bode zdaj rešil
svojo možko besedo in storil to, kar nij samo v korist
našega naroda, ampak kar je tudi v korist cesar-

stva; kajti tudi država mora želeti, da uradniki, ki obučajo s prebivalstvom, znajo jezik onega naroda, mej katerim živé.

Slovenski narod je zmirom zoperstavil se zoper nespoštovanje svojih narodnostnih pravic, on je neprenehom trpko občutil, to tudi v vsakej seji te visoke zbornice izrazil po svojih zastopnikih in mi samo obžalujemo, da je visoka hiša bila za to zmirom gluha. Deloma morebiti iz neznanja razmer, deloma pak vsled pomisleka, katerega sem uže preje pojasnil, ker se je v naših željah iskalo sovražnosti zoper nemško narodnost, na katero nijemo nikdar mislili. Vemo in čutimo, da vsi narodi v Avstriji premorejo kaj samo tedaj, ako prijateljski složno delajo v skupni smoter, narediti našo domovino trdno in močno. Ako je tedaj razmerno tako majhen narod, kakor je slovenski, poslal 14 zastopnikov v državni zbor, je s tem pokazal, da želje, katere ti poslanci navajajo tukaj v imenu prebivalstva, niso neopravičene, niso v zraku viseče. Oni možje, ki so se v prejšnjih letih v tej visokej zbornici vèdli tudi kot zastopniki slovenskega naroda, a žalibog v tem svoj nalog iskali, da so ponižavali pred svetom lastno deželo in na laž stavili narodne zastopnike, ako so le-ti naznanjali opravičene želje naroda tej visokej zbornici, niso bili več voljeni, znamenje, da narod z njihovim delovanjem ni bil zadovoljen, mej tem, ko so bili narodni poslanci skoraj povsod voljeni soglasno.

Visoko vlado dozvoljujem si na jeden odnošaj opozoriti. Naj ima ona še tako dober namen, da bi se izvedla narodna ravnopravnost, a podložni uradi ne verujó v njeno resnost, ne verujó, da so ti nameni v resnici tudi taki, ki se morajo izvesti.

V upravi in, priznamo odkrito, tudi v sodstvu, je v Avstriji mnogo gnjilega, in drugače tudi ne more biti, ako se je rabilo in zlorabilo politiške in celo sodnijske uradnike za agitacijsko orodje strankarskim namenam, kakor se je to godilo v poslednjih letih; ako uradnik misli s politiško agitacijo prikrivati slabe strani svojega uradnega delovanja, in zato, ker velja za dobrega politiškega rogovileža, misli, da sme dolžnosti svoje kot državni uradnik zanemarjati. To, gospóda moja, nij zdravo stanje, uradnik naj bi si bil v zvesti, da je državni uradnik, da je on tu za narode, a ne strankarsko sredstvo za jedno stranko ali jeden narod, da mora tedaj upravo in sodstvo voditi v popolnem nepristranskem smislu! (Dobro! na desnej.) Koncem prejšnje državnozbornice se je nj. ekselencenca minister notranjih stvari izjavil, da uradnik se mora vzdržati vsake razdraženosti zoper katero koli narodnost v Avstriji. Od te izjave se na nižjih stopnjah še nij opazilo doslé kaj učinka. Navesti čem v to samo jeden vzgled. Kakor znano, je pred nekoliko tedni najhujša nesreča za kmetsko prebivalstvo, goveja

kuga, prikazala se v nekaterih okrajih Kranjske in spodnje Štajerske. Cesarsko okrajno glavarstvo v Ptuiju je, kakor hitro je se stvar razvedela, razglasilo dotične oglase, a samo v nemškem jeziku. (Klici na desnej: Čujte!) Čisto slovenskim občinam, v katerih se često nijeden človek ne najde, ki bi nemški uradni slog prav razumel. Pri tako važnej stvari, ko gre na jednej strani za ohranjenje narodnega premoženja, na drugej strani pa tudi za visoke kazni zoper nevbogljivce, celo do 500 gold, se tako ravnanje vendar ne da na noben način opravičiti. A slovenski časopis, ki je ta dogodjaj popolnem resnično naznanjal vladi, bil je konfisciran od ljubljanskega državnega pravništva. (Klici na desnoj: Čujte! Čujte!)

Ravno tako so, da omenjam še jednega vzgleda, poštné nemško-slovenske blankete odpravili, in na mesto njih so stopili samo nemški, akopram so stroškovi za jedne kakor za druge čisto jednaki, ker óne kratke vrstice slovenskega tiska na blanketah ne pouzročajo nikakoršnih večjih stroškov. Samo v jednem slučaju, kedar se pobirajo davki in pristojbine, takrat je slovenski jezik ravnopraven, te uradne akte oddajejo većinom tudi v slovenski besedi in kmet ima vsaj to jedno veselje, da v slovenskem jeziku izvé, koliko davkov in pristojbin da mora plačati. (Veselost na desnej.)

Od ustavoverne stranke Slovenci nismo dobili nič in tudi sedaj nebi smeli ničesar od nje pričakovati. To priča njena adresa, kder se zopet postavlja na stališče okornega odbijanja in osornega zanikavanja, mej tem ko si je po celej Avstriji pot naredilo preverjenje, da se more samo se spravo in sporazumljenjem nasprotnemu sovražjenju uže konec storiti. Jaz bi želel, da bi bili v tem trenutku vsi složni in se trudili vsi za tem jednim smotrom, doseči na podlagi v ustavi danih določeb zadovoljenje vseh narodov avstrijskih. Ker pa adresa manjšine hoče nadaljevati dozdanji boj in neče sporazumljenja in sprave, zato ne morem za-njo glasovati. Nasprotno pa vidi adresa večine, kar vsakdo najde in lahko prečita, poklic Avstrije v mirnem z vsajemnim pospeševanjem omogočenem razvijanju vseh narodov svojih, naj si bodo katere koli narodnosti; sporazumljenje je njeno geslo in bratsko skupno delovanje v povzdigo obče blagosti in moči cesartva njeni smoter. In ker vlada gre za tem smotrom in kot avstrijska vlada hoditi mora, ako hoče sploh Avstrijo pripeljati do boljše bodočnosti, nje narode pa dožadovoljnega in srečnega življenja, zato so nje nastop po celej Avstriji radostno pozdravili. Prebivalstvo avstrijsko se je vsaj uže smelo nadejati, da bode stari razpor in prepír zdaj prenehal, in da bode na mesto razdražujočega nasilstva nastopila nova doba jednakega prava in jednake svobode vsem. Zavoljo tega in iz vsega preverjenja bodem glasoval za adresno večine. (Odobrovanje in ploskanje z rokami na desnej.)